

Hoe werk ik over tien jaar in de AViN en de Hogeschool?

Vorm je eigen visie over jouw deelname binnen de Antroposofisch Vereniging in Nederland en Vrije Hogeschool voor Geesteswetenschap

Augustus 2026, Albert de Vries

Aanleiding

De aanleiding tot dit schrijven is het proces dat een jaar geleden door de Conventgroep internationaal in gang is gezet om de statuten van de Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft te actualiseren. Het bedenken van statutenwijzigingen leidt vooral tot een denken over hoe het had moeten zijn, hoe het bedoeld was. Nu blijkt echter, dat het ondoenlijk is om een eenduidig beeld van de ontstaansgeschiedenis van die statuten uit 1923-1924 en de jaren daarna te krijgen. Onder andere omdat er meerdere organen met verschillende functies en rechtspersonen bij betrokken zijn. Des te meer een uitnodiging om te onderzoeken wat er nodig is voor een stap richting de volgende 100 jaar. Voor die stap is visie nodig. Een visie die verder gaat dan het willen regelen van een aantal praktische en financiële problemen.

Al werkend visie ontwerpen

Hoe doe je dat, een visie ontwerpen? Gebruikelijk is om je de vraag te stellen: “Hoe zou je willen dat de toekomst er uitziet?” Dan bedenk je een visie. Je kunt een visie echter ook vanuit je wil ontwerpen. De vraag is dan: “Wat zie je jezelf doen binnen een gegeven toekomstige context?” Ik lees die nieuwe context af aan ontwikkelingen die nu nog pril, maar al wel gaande zijn en die gepaard gaan met enthousiasme. Die ontwikkelingen stel ik dan in die toekomst op ruime schaal gerealiseerd. Jij kunt je dan voorstellen hoe jij je in die nieuwe omgeving beweegt. Het is van belang om niet die nieuwe omgeving te bediscussiëren, maar die aan te nemen en te kijken naar de acties die je dan zelf onderneemt¹. Je ontdekt nieuwe mogelijkheden. Je kunt ten slotte ook nog ontdekken waar je al zo handelt of al hebt gehandeld.

Schets van de nieuwe omgeving, over tien jaar

Over 10 jaar is het aantal vrijescholen gigantisch toegenomen, ook het aantal leerkrachten dat op andere scholen met principes uit het vrijeschoolonderwijs werkt is enorm. De landelijke Maatschappij ter bevordering van Vrije Opvoedkunst (VOK) heeft 20.000 leden, waarvan 2.000 beroepsleden. Dat zijn leerkrachten aan een vrijeschool, Waldorfschool, of antroposofisch geïnspireerde leerkrachten en docenten aan welke andere vorm van onderwijs dan ook. Alle leden van de VOK zijn automatisch lid van de internationaal opererende Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft. Alle beroepsleden van de VOK vormen samen de Pedagogische sectie van de Michaelschool in NL en zijn automatisch lid van de Pedagogische sectie van de internationale Michaelschool.

Vergelijkbaar ziet het eruit voor leden en beroepsleden van de Maatschappij ter bevordering van de BioDynamische landbouw. De leden zijn lid van de BD-Vereniging en de beroepsleden zijn tevens lid van de Landbouw-sectie. Er zijn beroepsleden die op een bedrijf met Demeter erkenning werken, maar ook die op een BD-bedrijf werken zonder keurmerk of die bijvoorbeeld op een regulier veehouderijbedrijf werken en daar bezig zijn om vanuit het wezen van de koe fokkerij verder te ontwikkelen. Er bestaan over 10 jaar ook Maatschappijen ter bevordering van een antroposofisch geïnspireerde genees-

¹ Onderzoek vanuit de wil is een geestwetenschappelijke vorm van onderzoek.

kunst, spirituele kunst, organische architectuur, geesteswetenschappelijke filosofie en onderzoeksmethodiek, enzovoort, met elk een grote ledengroep, waarvan 10-20% beroepsleden.
Er wordt samengewerkt met de algemene landelijke groep, Maatschappij ter bevordering van Antroposofie NL.

Voorbeeld van een concrete visie in die gegeven context

Op Kinderdagverblijf Maminka, Havelte, is over 10 jaar een bijeenkomst georganiseerd door de VOK. Aanwezig zijn ouders, grootouders, groepsleidsters, ondersteunende medewerkers, geïnteresseerden uit de buurt en van andere Kinderdagverblijven uit de omgeving.

Als hogeschoolactiviteit onderzoek ik maandelijks in gesprek met mijn collega's de wil van een kind. Soms, wanneer dat noodzakelijk is, doe ik zo'n onderzoek ook met één collega tussendoor tijdens het werk. Ik zie voor me dat ik als beroepslid vanuit het VOK dit hogeschoolwerk presenteer.

De erin zittende stuntpiloot

Ik vertel over een jongetje op de BSO-groep, hij is 7. Waar ik mee worstel is dat hij er heel snel uitvliegt qua energie, voornamelijk in het vrije spel. Dan wordt het te lichamelijk, hij gaat te hard met andere kinderen aan de gang, waardoor die kinderen al snel bij me komen met 'Hij heeft me pijn gedaan'. Het is een jongen die ook veel behoefte heeft aan lichamelijke omhulling. Ik neem hem vaak even op schoot, met mijn arm om hem heen houd ik hem dan vast. Ik worstel met het moment dat hij eruit vliegt, dan is hij niet meer te bereiken. Ik ben eigenlijk de enige juf waarnaar hij luistert. We kijken op Maminka altijd vanuit een inlevend waarnemen en meedoen naar wat de mogelijkheden zijn, naar het positieve. We onderzoeken dan ook waar het ergens in de wereld zinnig is, waar het kwaliteit is, om eruit te vliegen en niet meer bereikbaar te zijn. Wat voor een beroepssituatie is dat? Ik moest aan een stuntpiloot denken.

Mijn stuntpiloot gaat gewoon in dat vliegtuigje zitten en gáát. Net zoals dat jongetje. Hij stapt dat spel in en hij gaat gelijk van 0 naar 100. Zo'n stuntpiloot voelt vrijheid om een enge looping te maken, is ongeremd, maar weet heel precies hoe je dat doet.

Als we kijken naar de werkwoorden in mijn beschrijving, dan heeft het te maken met 'erin zitten' en 'gaan'. 'Erin zittend gaan'. We nemen dat we nu even aan als de handelingsimpuls van dat jongetje en dan is de vraag: Hoe kan ik daarbij aansluiten en meedoen? Hoe kan ik zorgen dat hij nog beter 'erin zittend kan gaan'?

Nu realiseer ik me dat als ik hem bij binnenkomst op schoot neem, ik hem kan vragen "Wat wil je doen, een treinbaan bouwen?", ik ga hem zeker niet vragen "Hoe was het op school?". Terwijl hij nog bij mij zit, gaan we er eigenlijk al inzitten en kijken: Wat heb je nodig? Ga je dan een brug bouwen? Of drie bruggen? Hoeveel treinen moeten eroverheen gaan?

Ik moet samen met hem inlevend voorbereiden, ook wat hij kan doen wanneer het klaar is.

Een paar maanden later

Ik neem het jongetje, direct nadat hij uit school komt, tussen mijn benen, hou zijn handen vast en bespreek wat hij wil gaan doen die middag. Eerst vond hij dat vreemd. Na een paar dagen kwam hij vanuit zichzelf vertellen wat hij van plan was. Nu draai ik het kind zelfs 180°, dan kijk we samen vooruit.

Ook met de andere kinderen zet ik nu deze kwaliteit in: Ik ga bij hen zitten en maak daar het fruit klaar. Nu zit ik tussen hen in en luister naar hun verhalen. Ze kunnen meehelpen en eten ook een appelschilletje. Daarvoor stond ik in het keukentje fruit klaar te maken. Zij kwamen binnen en vertelden het een en ander. Ik was met mijn aandacht bij het fruit en luisterde niet echt. Dat verraste me, dat voor mezelf 'voorbereiden' thema is geworden.

Vervolg bijeenkomst

Na een half uur gaan de aanwezigen in groepen aan het werk en beoefenen zelf, onder begeleiding van de beroepsleden, het inlevend meedoen. Als we dat hebben gedaan verzucht een grootouder: "Interessant, ik zit hier met een groepsleidster, een buurvrouw van de KDV, een ouder van een andere KDV, en we kunnen ons allemaal inleven in dat onbegrepen gedrag van dat ene kind. In eerste instantie ervaar ik een enorme kloof tot dat gedrag, het is echt onbegrepen. Niemand is hier dan echter de expert die even uitlegt hoe het zit. We weten het niet. Op het moment dat we de route van het inlevend waarnemen en -meedoen volgen zien we direct mogelijkheden. Ik kan zo'n werkwijze direct meedoen, ook al heb ik het zelf nog nooit eerder gedaan. We zijn opeens allemaal expert. We zijn met elkaar gelijkwaardig aan het werk. Wat bijzonder."

Wat ik in deze visie nieuw heb gedaan:

Wat ik ken vanuit het werk is dat ik me via inlevend waarnemen en inlevend meedoen voorbereid op intuïtieve handelingen en zo mogelijkheden ontdek om mijn eigen gedrag te verruimen en mee te doen met de drive van het kind. Ik deel vaak ook mijn Gelukke Onverwachte Handelingen die na deze voorbereiding zijn ontstaan met mijn collega's. Dat ervaar ik als een intiem, kwetsbaar proces. Nu ervaar ik dat ik dit Hogeschoolwerk heel goed, dankzij het platform van het VOK, openbaar kan presenteren. Juist dit zoeken naar het wezen van de ander kan openbaar gedeeld worden. Anderen doen daar gelijk in mee. Zij zijn ook mens. Alleen al in het mee kunnen doen ervaren zij zich ook als wezenlijk erkend.

Reflectie

Ik herken dat we in dit openbare werk aan de doelstelling van de vereniging hebben gewerkt: Het verzorgen van het zielenleven van de individuele mens en van de maatschappij op basis van een ware kennis van de geestelijke wereld. Die geestelijke wereld openbaart zich in het kind dat voor mij staat.

Uitnodiging tot meekijken

De Conventgroep in Dornach houdt zich bezig met het herformuleren van de statuten. Zij betrekken de leden over de hele wereld bij dit proces. Ik wil daar mijn bijdrage aan leveren. Maar niet alleen door suggesties te doen ter wijziging. Ik wil ook zichtbaar maken vanuit welke visie deze suggesties komen en welke werkelijkheden er mogelijk gemaakt kunnen worden met daarbij passende statuten. Voor dat laatste heb ik jullie nodig. Ik wil jullie antwoorden (eventueel anoniem) bundelen en meesturen.

Bovendien ga je door het uitvoeren van de opdracht naar je eigen initiatieven, je eigen originele handelen, kijken, in relatie tot het welvaren van Vereniging en Hogeschool en naar welke mogelijke gevolgen dat heeft.

Graag nodig ik je uit dit experiment met mij aan te gaan en de onderstaande stappen te doorlopen! Ik schat in dat je dat in twintig minuten kunt doen.

Opdracht

1. Beantwoord de volgende drie vragen zo concreet mogelijk:
"Wat zie je jezelf doen binnen de op bladzijde 1 geschetste nieuwe verenigings- en hogeschool omgeving, over tien jaar?" Beschrijf dat in één of meerdere concrete situaties.
2. "Wat verrast je? Wat doe je daar nieuw?"
3. "Waar, in welke situaties, doe je nu al, wat je dan nog meer of beter doet?"

Stuur de antwoorden per mail naar mij op: albertdevries@onderzoekineigenwerk.nl

Heb je wel / geen bezwaar als ik jouw antwoorden deel met anderen?

Ik zie voor me dat ik jullie antwoorden aan de Conventgroep stuur.

Er is nog een ander document ter verdere informatie:

Achtergrond: Hoe ik kijk naar een aantal verschijnselen in de Antroposofische Vereniging en de Hogeschool. Welke noden en potenties zie ik daarin.